

ФОРМАЛІЗАЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

ПІСКУНОВ Р. О., ЛАЗЬКО А. А.

УДК 336.711

Піскунов Р. О., Лазько А. А. Формалізація теоретичних підходів до визначення фінансової стійкості банківської системи

На основі проведеного теоретичного аналізу визначено основні ризик-чинники впливу на кінцеву результативність функціонування банку в межах параметра його фінансової стійкості та сформовані прикладні аспекти щодо регулювання рівня ризикованості кредитного ресурсу банку.

Ключові слова: стійкість, фінансова стійкість, фінансова стійкість банку, фінансова стійкість банківської системи, стабільність.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 27.

Піскунов Роман Олександрович – викладач кафедри обліку і аудиту, Харківський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (пр. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: piskunovr@rambler.ru

Лазько Андрій Анатолійович – студент, Харківський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (пр. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: andrey-lazko@mail.ru

УДК 336.711

Піскунов Р. А., Лазько А. А. Формализация теоретических подходов к определению финансовой устойчивости банковской системы

На основе проведенного теоретического анализа определены основные риск-факторы влияния на конечную результативность функционирования банка в пределах параметра его финансовой устойчивости и сформированы прикладные аспекты относительно регулирования уровня рискованности кредитного ресурса банка.

Ключевые слова: устойчивость, финансовая устойчивость, финансовая устойчивость банка, финансовая устойчивость банковской системы, стабильность.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Библ.:** 27.

Піскунов Роман Олександрович – преподаватель кафедры учета и аудита, Харьковский институт банковского дела Университета банковского дела Национального банка Украины (пр. Победы, 55, Харьков, 61174, Украина)

E-mail: piskunovr@rambler.ru

Лазько Андрей Анатольевич – студент, Харьковский институт банковского дела Университета банковского дела Национального банка Украины (пр. Победы, 55, Харьков, 61174, Украина)

E-mail: andrey-lazko@mail.ru

UDC 336.711

Piskunov R. A., Lazko A. A. Formalization of Theoretical Approaches to the Definition of Financial Stability of the Banking System

Based on theoretical analysis, the main risk factors of the influence on the final effective functionality of the bank within the parameters of its financial stability were defined and also practical aspects of regulating the level of riskiness of bank loans were formed.

Key words: stability, financial stability, financial stability of the bank, the financial stability of banking system, stability

Pic.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 27.

Piskunov Roman A. – Lecturer, Department of Accounting and Audit, Kharkiv Institute of Banking of the University of Banking of the National Bank of Ukraine (pr. Peremogy, 55, Kharkiv, 61174, Ukraine)

E-mail: piskunovr@rambler.ru

Lazko Andrey A. – Student, Kharkiv Institute of Banking of the University of Banking of the National Bank of Ukraine (pr. Peremogy, 55, Kharkiv, 61174, Ukraine)

E-mail: andrey-lazko@mail.ru

На сучасному етапі розвитку банківської системи України, яка обумовлена посткризовими факторами, особливої актуальності набуває управління фінансовою стійкістю банку.

Аналіз наукових праць [2, 3, 5, 7, 12, 18] показує, що авторами вирішувалися ті задачі, яких потребував на той час рівень розвитку теорії та практики. У той же час, узагальнення та аналіз опублікованих за даною проблематикою робіт дозволили зробити висновок про те, що питання з формування концептуальних і методичних підходів щодо визначення фінансової стійкості банку недостатньо розроблені як у науковому, так і в організаційно-практичному аспектах. Дослідження носять уривковий, не узагальнений характер, немає єдиного підходу до визначення сутності фінансової стійкості та особливостей

впливу його параметрів регулювання на кінцеву результативність функціонування банку. Систематизація і узагальнення публікацій стосовно цієї проблеми показує, що дослідження не містять науково-методичних і практичних розробок: часто відображають тільки авторські погляди, які склалися ще при адміністративно-командній системі управління, або є перекладами зарубіжних досліджень і методик і не відповідають потребам ринкової економіки, в умовах якої працюють банківські установи. А отже, не мають і чітко визначених напрямів, стратегій з підвищення фінансової стійкості банку.

Метою дослідження є формалізація теоретичних підходів до визначення фінансової стійкості банку. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: проаналізувати наукові підходи щодо тракту-

вання змісту «фінансова стійкість»; визначити основні фактори впливу на кінцеву результативність функціонування банку в межах параметрів його фінансової стійкості; уточнити зміст поняття «фінансова стійкість банку»; сформувані прикладні аспекти, щодо регулювання рівня ризикованості кредитного ресурсу банку.

Фінансова стійкість є багатограним поняттям, тому його правильна формалізація потребує детального аналізу. Перш за все потрібно зазначити, що економічний зміст понять «стабільність банківської системи» та «стійкість банку» в дослідженні надалі базується на школі Університету банківської справи Національного банку України «Банківництво в системі сталого розвитку» [1, 2]. Зміст поняття «фінансова стійкість» представимо на *рис. 1*.

Для розв'язання поставленої мети дослідження авторами були проведені такі процедури:

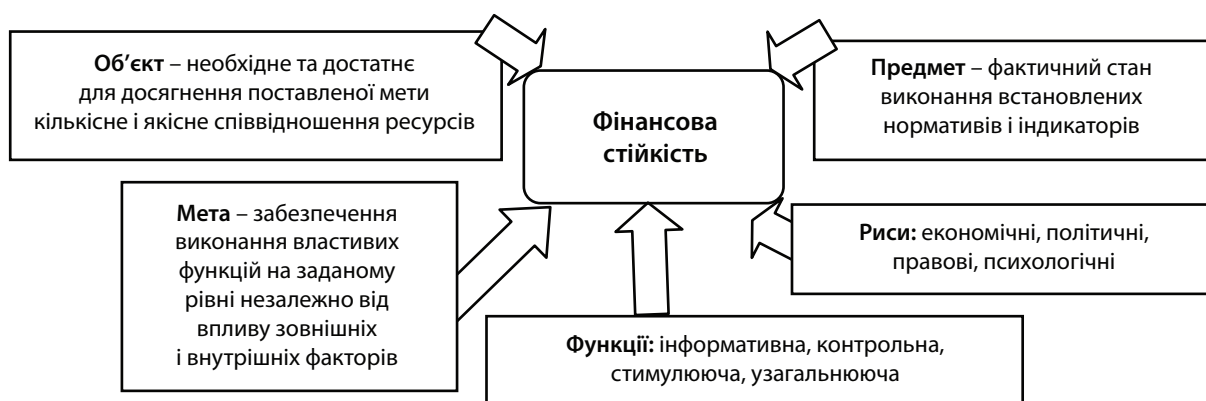

Рис. 1. Асоціативний кущ

1. Проаналізовані джерела для розуміння внутрішньої економічної архітектури цього терміна (*табл. 1*).

2. Проаналізувавши визначення згрупуємо їх за підходами (*табл. 2*).

3. Сформулювати визначення даної дефініції: *фінансова стійкість банку* – це якісна динамічна характеристика окремого банку як складового елемента банківської системи, яка забезпечує необхідне та достатнє для досягнення поставленої мети кількісне і якісне співвідношення ресурсів, незважаючи на вплив внутрішніх і зовнішніх факторів. Авторське визначення поєднує в собі макро- і мікроекономічні аспекти функціонування системи під впливом різноманітних факторів та одночасно враховує параметр певного співвідношення (набору) показників, що, у свою чергу, дає більш широке та правильніше розуміння досліджуваного поняття.

Ключовим аспектом забезпечення фінансової стабільності банківської системи є фінансова стійкість кожного окремо банку, тому на перший план виходять організаційно функціональні засади капіталізації банку. Бо саме необхідний обсяг капіталу банку зумовлює вирішення проблеми, пов'язаної з недостатністю у фінансово-кредитних установ ресурсної бази. Щоб краще це висвітлити, скористаємося схемою (*рис. 2*).

Наведена схема складається з двох основних елементів: керуюча підсистема та керована підсистема. Керуюча підсистема, у свою чергу, складається з чотирьох

взаємопов'язаних блоків: 1) елементи стійкості банку; 2) група чинників, що впливають на фінансову стійкість банку; 3) елементи GAP аналізу грошових потоків банку; 4) етапи щодо розроблення та прийняття управлінських рішень ризик менеджментом банку. Отже, характерною рисою діяльності банку є формування його капіталу у фінансовій формі, тому є всі підстави розглядати ці два елементи об'єднано як фінансову стійкість банку.

Керуюча підсистема формує керуючі впливи і відповідно є суб'єктом управління, а керована підсистема (об'єкт управління) – підсистема, що випробує на собі керуючі впливи і виконує управлінські команди. Об'єкт управління – це те, на що спрямовано управлінський вплив. До завдання керованої підсистеми безпосередньо входить організація передумов для створення та розвитку всередині суб'єкта господарювання основних функцій стратегічного, тактичного та фінансового менеджменту.

Керована підсистема складається з двох підсистем: безпосередньо керованої і побічно керованої. Безпосередньо керована підсистема містить у собі процес взаємодії банку з контрагентом. Входом в цю підсистему є ресурси, необхідні для розробки і просування послуг банку на ринку (*СФ* – статутний фонд, *ЗВК* – залишки власних коштів, *Д* – депозити, *ЗРК* – залишки на рахунках клієнтів, *ІЗК* – інші залучені кошти, *НА* – вартість будівлі банку, обладнання та інших низько ліквідних активів), а виходом – результат у вигляді довгострокових, взаємовигідних партнерських відносин з контрагентом банку (*ЕКР* – ефективні кредитні ресурси). Побічно керована підсистема містить у собі дві частини: безпосереднього контрагента банку та підсистему, що впливає на ці взаємини, та містить у собі ті елементи маркетингового середовища, які впливають як на вибір суб'єкта господарювання, так і на діяльність банку. Оскільки комерційні банки повинні депонувати на резервному рахунку в Національному банку 10% залучених коштів, то розмір коштів, які підлягають депонуванню, розраховується виходячи із залишків залучених коштів на 1-е число кожного місяця. У такому випадку стає нагальним застосування механізму керування ліквідністю і дохідністю здійснюваних банком активних операцій. Для цього можна скористатися такою формулою, яка допоможе розрахувати обсяг ефективних кредитних ресурсів банку [23]:

$$ЕКР = СФ + ЗВК + Д + ЗРК + ІЗК - НА - 0,1 \cdot (Д + ЗРК) - 0,3 \cdot ЗРК.$$

Аналіз дефініцій «фінансова стійкість»

Джерело	Визначення поняття «фінансова стійкість»	Коментар
1	2	3
[3]	Ймовірність того, що фінансові можливості банку протягом певного часу будуть відповідати певним критеріям	Не дає цілісного уявлення про поняття, враховує фактор часу
[4]	Є макроекономічною характеристикою всієї банківської системи та окремого банку як складового елемента даної системи	Виражає тільки голографічність поняття, концентрує увагу на принципі фрактальності та організаційному аспекті
[5]	Певний стан структури активів і пасивів банку, що впливають на платоспроможність банку	Є інертним, розкриває тільки структурну складову
[6]	Необхідне та достатнє для досягнення поставленої мети кількісне і якісне співвідношення ресурсів установи	Визначення розкриває тільки структурну складову, концентрує увагу на кінцевому результаті функціонування
[7]	Спроможність банківської системи подолати кризові ситуації в різних сферах і продовжувати функціонування, не викликаючи при цьому необхідності в економічних агентів радикально змінювати свої цілі і завдання щодо клієнтів навіть в умовах істотно негативних наслідків	Визначення включає адитивний аспект, має негативність сприйняття
[8]	Показник, який відображає фінансовий стан банківської установи в існуючому середовищі	Є інертним стосовно досліджуваного поняття
[9]	Спроможність банку виконувати властиві функції на заданому рівні незалежно від впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, які перешкоджають їх здійсненню	Більшою мірою виражає відособленість поняття, немає розкриття внутрішньої архітектури розуміння фінансової стійкості, виражає негативність сприйняття
[10]	Якісна характеристика його фінансового стану, який відзначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів та активів за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків, який здатний витримати непередбачені втрати та зберегти ефективність функціонування	Централізує увагу лише на певному наборі показників, враховує фактор часу та критеріальний аналіз
[11]	Одна з характеристик відповідності структури джерел фінансування структури активів, яка визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування та його відповідності складу активів	Визначення розкриває тільки структурну складову, розкриває внутрішню архітектуру розуміння фінансової стійкості
[12]	Характеризує стан кредитної установи в ринковому середовищі, яке забезпечує цілеспрямованість його руху в сьогоденні і прогностичній перспективі. Залежить від відповідності господарської діяльності нормативним узагальнюючим показникам, що синтезують характеристики економічних складових стійкості	Враховує всі важливі ознаки поняття
[13]	Своєрідне перевищення доходів над витратами. Ознакою фінансової стійкості насамперед є стабільність джерел доходу банку	Визначення концентрує увагу на внутрішній архітектурі розуміння фінансової стійкості
[14]	Є важливою характеристикою функціонування банківської системи. Досягти цієї якісної характеристики неможливо без забезпечення стійкості кожного окремого банку, що, у свою чергу, залежить від економічної стабільності в державі	Визначення включає тільки голографічну складову поняття, враховує системний підхід до визначення поняття та принцип фрактальності
[15]	Складова характеристика фінансової стабільності його надійності, показниками якої є капітальна стійкість, ліквідність, прибутковість та ризик банку	Визначення розглядає поняття тільки з боку відповідності певним показникам, враховує критеріальний аналіз
[16]	Динамічна інтегральна характеристика спроможності банку як системи трансформування ресурсів і ризиків повноцінно (з максимальною ефективністю та мінімальним ризиком) виконувати свої функції, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища	Визначення включає адаптивність поняття та враховує організаційний аспект
[17]	Складова характеристика фінансової стабільності, його надійності, показниками якої, у свою чергу є капітальна стійкість, ліквідність, прибутковість та ризик банку	Визначення має відособлений характер, концентрує увагу на критеріальному аналізі

1	2	3
[18]	Стан фінансів суб'єкта фінансово-господарської діяльності, що характеризується певним набором показників	Не розкривається природа виникнення фінансової стійкості, має інертний характер
[19]	Виражає узагальнюючу результативність усіх складових його стійкості і вимірюється системою показників, насамперед, обсягом і структурою власних ресурсів, рівнем прибутковості, нормою прибутку на власний капітал, встановленими показниками ліквідності, мультиплікативною ефективністю власного капіталу, обсягом створеної доданої вартості тощо	Визначення розглядає поняття у відповідності до певного набору показників
[20]	Динамічна інтегральна характеристика спроможності банку виконувати свої функції, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища	Має динамічний характер містить функціональну складову
[21]	Динамічна характеристика банку, яка визначає його здатність витримувати вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища та виконувати свої функції протягом безперервного терміну дії	Має динамічний характер враховує загально-економічний стан
[22]	Якісна характеристика спроможності комерційного банку стабільно функціонувати під впливом внутрішніх й зовнішніх факторів	Має динамічний характер містить функціональну складову, не розкрито сутності поняття

Таблиця 2

Наукові підходи до визначення фінансової стійкості

Ознаки	I підхід (організаційний)	II підхід (нормативно-індексний)
1. Інертність	[5, 8, 18]	
2. Динамічність	[12, 20, 21, 22]	
3. Кінцева результативність функціонування	[14]	[3, 6, 7, 10, 12, 13]
4. Негативність сприйняття	[7, 9]	[9]
5. Принцип фрактальності	[4, 14]	
6. Спосіб взаємодії	[4, 14, 16]	
7. Критеріальний аналіз		[3, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19]

Наведений розрахунок допоможе визначити нормативний розподіл використовуваних кредитних ресурсів і використання кредитних вкладів.

Стійкість вітчизняної банківської системи, на наш погляд, також можна охарактеризувати через дотримання порогових значень індикаторів фінансової безпеки та фактичний стан виконання вітчизняними банківськими установами встановлених НБУ нормативів. Невиконання нормативів є індикатором потенційної загрози втрати ліквідності та платоспроможності банків.

Стосовно цього слід зазначити, що Національним банком України було впроваджено новий норматив достатності коштів для виконання зобов'язань перед вкладниками і кредиторами. З наступного року банки не зможуть бути винні своїм кредиторам суму більшу, ніж десятикратний розмір їх регулятивного капіталу [24]. Так, НБУ постановою № 479 [25] вніс зміни до [26] згідно з якими з 1 січня 2013 р. в Україні банки почнуть розраховувати новий коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань – НЗ-1. «Він визначає достатність власних коштів банку для виконання зобов'язань перед вкладниками і кредиторами», – йдеться в постанові Національного банку № 479. У НБУ відзначають, що банки повинні привести норматив НЗ-1 до значення не менше

10% від регулятивного капіталу до 1 січня 2013 р., після чого до порушників будуть застосовуватися санкції. Виходячи з цього можна припустити, що НБУ намагається перекрити можливості виведення капіталу з банків на тлі активного залучення ними депозитів населення. У рамках дослідження було проведено розрахунок нового нормативу достатності коштів для виконання зобов'язань перед вкладниками і кредиторами на основі щорічних показників діяльності банків України [27]. Для розрахунку нового нормативу були використані показники регулятивного капіталу та зобов'язань банків. На основі даних за 2007 – 2012 рр. було побудовано графік виконання нового нормативу банками за минулі та теперішні роки та графік показника коштів банків у Національному банку України (рис. 3).

Як видно з графіку, коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань банку впродовж досліджуваного терміну жодного разу не порушував нормативного значення. У період з 2008 по 2011 рр. простежується позитивна тенденція до постійного перевиконання банками майбутнього нормативу. Лише в період 2012 р. помітна тенденція до зниження банками співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань.

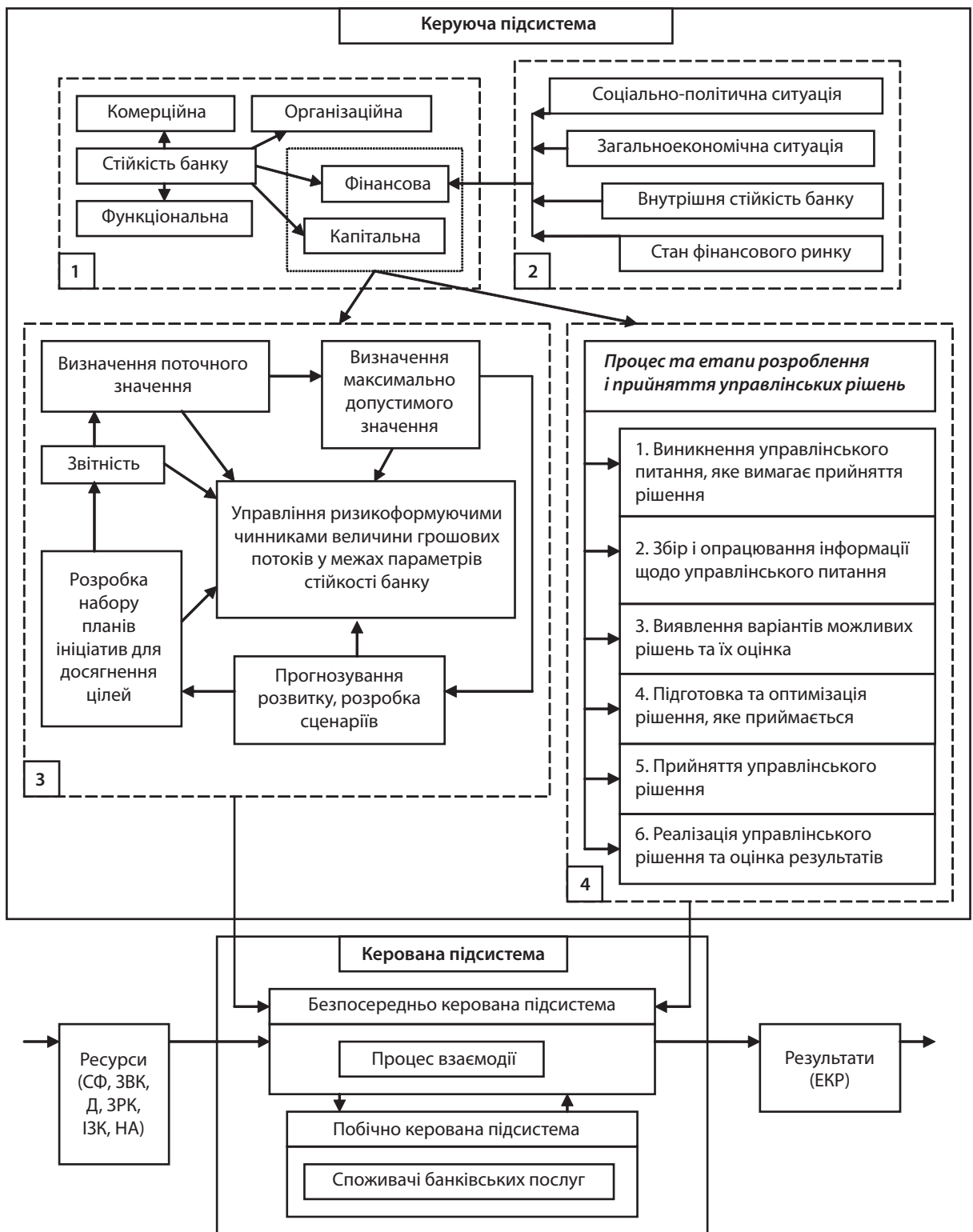

Рис. 2. Організаційно функціональні засади капіталізації банку в контексті забезпечення фінансової стійкості банківської установи

Простежуючи взаємозв'язок між новим нормативом і показником коштів банків у Національному банку України, був розрахований коефіцієнт кореляції, значення якого склало 0,92, що свідчить про дуже тісний зв'язок між ознаками [27]. Таким чином, можна констатувати, що новий коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань не тільки може забезпечити перекриття можливості виведення капіталу з банків

на тлі активного залучення ними депозитів населення, а й допоможе спрогнозувати стан коштів банків у Національному банку України. Оскільки банки до 1 січня 2013 року мають привести новий коефіцієнт у нормативне значення 10%, то за допомогою встановленого зв'язку між ознаками можна прогнозувати відповідне зменшення коштів банків у Національному банку України. Даний прогноз, через забезпечення внутрішньобанківського

менеджменту додатковою інформацією, у свою чергу, має сприяти підвищенню фінансової стійкості банків і, відповідно банківської системи України.

ВИСНОВКИ

Для більш чіткого розуміння дефініції «фінансова стійкість» було узагальнено підходи до її визначення, що дало змогу вивести власне поняття. Запропоноване визначення на відміну від досліджуваних поєднує в собі макро- і мікроекономічні аспекти функціонування системи під впливом різноманітних факторів та одночасно враховує параметр певного співвідношення (набору) показників, що надасть змогу спростити аналіз даного явища через акумулювання декількох визначень запропонованим авторським та дозволить розглядати управління стійкістю банку як сукупність заходів, що уможливають нейтралізацію дестабілізуючих чинників на основі індикатора захисту кредитного ресурсу банку. ■

6. Глушко О. В. Фінансова стійкість як категорійне поняття / О. В. Глушко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21.18. – С. 171 – 175.

7. Довгань Ж. М. «Базель III» у забезпеченні фінансової стійкості банківської системи / Ж. М. Довгань // Вісник УБС НБУ. – 2011. – № 1. – С. 224 – 229.

8. Єфремова Н. Ф. Фінансова стійкість сучасного комерційного банку та її основні елементи / Н. Ф. Єфремова, О. В. Золотарьова, Ж. О. Грозан // Економічний простір. – 2011. – № 52/1. – С. 149 – 158.

9. Карчева Г. Т. Стійкість та потенціал банківської системи України / Г. Т. Карчева // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2011. – № 1. – С. 155 – 163.

10. Кобринь С. С. Управління фінансовою стійкістю комерційного банку в умовах фінансової кризи / С. С. Кобринь // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2011. – № 16. – С. 360 – 368.

11. Крейнина М. Н. Финансовая устойчивость предприятия: оценка и принятие решений / М.Н. Крейнина // Финансовый менеджмент. – 2001. – № 2. – С. 32 – 36.

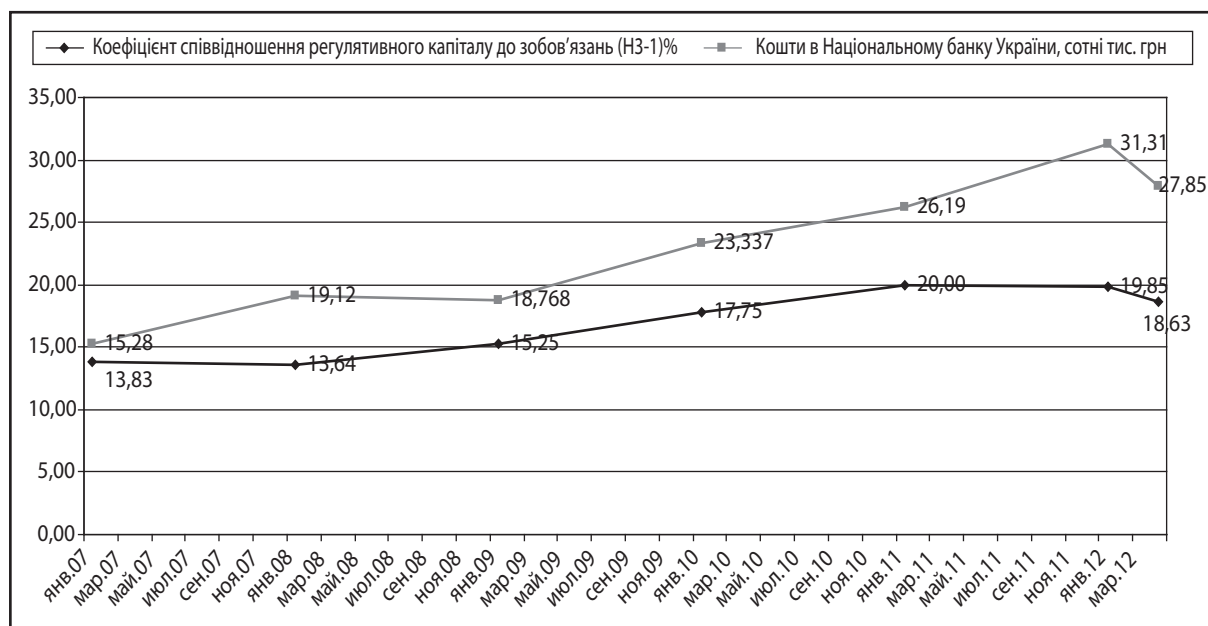

Рис. 3. Взаємозв'язок нормативу НЗ-1 з показником коштів банків у НБУ

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання : Монографія / О. І. Барановський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 754 с.

2. Моделі оцінки банківської діяльності для забезпечення стабільності банківської системи : монографія / авт. кол. – К. : УБС НБУ, 2010. – 294 с.

3. Вітлінський В. Фінансова стійкість як системна характеристика комерційного банку / В. Вітлінський, О. Пернарівський // Банківська справа. – 2000. – № 6. – С. 48 – 51.

4. Вовк В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи / В. Я. Вовк, Ю. В. Дмитрик // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 2. – С. 41 – 44.

5. Водоп'янова Н. О. Финансовая устойчивость коммерческого банка / Н.О. Водоп'янова // Межвузовский сборник научных трудов по итогам III Открытой научной конференции ВолгГТУ «Молодежь и экономика: новые взгляды и решения», 2003. – С. 11 – 12.

12. Масленченков Ю. С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке / Ю. С. Масленченков. – М. : Перспектива, 1997. – Кн. 3. – 158 с.

13. Пантелеев О. П. Фінансова стійкість комерційного банку: проблеми регулювання / О. П. Пантелеев, С. П. Халява // Банківська справа. – 1996. – № 1. – С. 32 – 35.

14. Рисін В. В. Забезпечення та оцінка фінансової стійкості банку в умовах нестабільності / В. В. Рисін // Вісник УБС НБУ. – 2009. – № 2. – С. 70 – 74.

15. Святко С. А. Аналіз і оцінка фінансової стійкості банку як необхідна умова ефективного банківського менеджменту / С. А. Святко, Р. І. Міллер // Фінанси України. – 2001. – № 8. – С. 48 – 54.

16. Склеповий І. Є. Складові стійкості комерційного банку / І. Є. Склеповий // Фінанси України. – 2002. – № 5. – С. 138 – 143.

17. Смоляк В. А. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості банку / В. А. Смоляк, О. Л. Кузенко // Управління ризиком. – 2011. – № 5. – С. 45 – 46.

18. Ткачова А. В. Теоретичні аспекти інформаційного забезпечення аналізу фінансово-економічної стійкості банку / А. В. Ткачова // Управління розвитком. – 2012. – № 2. – С. 86 – 88.

19. Шиллер Р. І. Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її зміцнення / Р. І. Шиллер. – К.: Наукова думка, 2000. – 158 с.

20. Ямкова Ю. А. Сутність фінансової стійкості комерційного банку / Ю. А. Ямкова Ю. А., Павлюк К. В. // Наука й економіка. – 2011. – № 2. – С. 52 – 58.

21. Волкова В. В. Управління ліквідністю як складова фінансової стійкості банку / В. В. Волкова, Н. І. Волкова, О. М. Чорна. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/.../27.PDF

22. Левицький В. В. Управління фінансовою стійкістю комерційного банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2011_50/36.htm

23. Костина Н. И. Финансовое прогнозирование в экономических системах : Учеб. пособие для вузов / Н. И. Костина, А. А. Алексеев. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 285 с.

24. НБУ вводить новий норматив для оцінки рівня захищеності інтересів вкладників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2012/02/11/269058>

25. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України : Постанова НБУ від 23.01.2012 р. № 96/20409 // Офіц. вісн. України від 13.02.2012. – 2012 р. – № 12. – Стор. 61. – Ст. 379. – код акту 60289/2012.

26. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова НБУ від 28.08.2001 № 368 // Офіц. вісн. України від 19.10.2001. – 2001 р. – № 40. – Стор. 83. – Ст. 1813. – код акту 20055/2001.

27. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

Рецензент: д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри менеджменту організації Харківського державного університету харчових технологій **Пічугіна Т. С.**

УДК 658:005.5

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ І ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

СОКОЛОВА Л. В., ШКІЛЬ Н. Г.

УДК 658:005.5

Соколова Л. В., Шкіль Н. Г. Аналіз теоретичних і практичних аспектів процесно-орієнтованого управління підприємством

Стаття присвячена систематизації теоретичних розробок щодо історичної сутності дефініції поняття «процесний підхід» і узагальненню зарубіжного і вітчизняного досвіду застосування процесного підходу при управлінні сучасним підприємством в умовах мінливого бізнес-середовища.

Ключові слова: процес, процесний підхід, управління підприємством, цикл PDCA, модель.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 14.

Соколова Людмила Василівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки (пр. Леніна, 14, Харків, 61166, Україна)

E-mail: lv.sokolova@mail.ru

Шкіль Наталія Геннадіївна – аспірантка, кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки (пр. Леніна, 14, Харків, 61166, Україна)

E-mail: natali_shkil@mail.ru

УДК 658:005.5

Соколова Л. В., Шкіль Н. Г. Анализ теоретических и практических аспектов процессно-ориентированного управления предприятием

Статья посвящена систематизации теоретических разработок исторической сущности дефиниции понятия «процессный подход» и обобщению зарубежного и отечественного опыта применения процессного подхода при управлении современным предприятием в условиях изменяющейся бизнес-среды.

Ключевые слова: процесс, процессный подход, управление предприятием, цикл PDCA, модель.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 14.

Соколова Людмила Васильевна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономической кибернетики и управления экономической безопасностью, Харьковский национальный университет радиоэлектроники (пр. Ленина, 14, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: lv.sokolova@mail.ru

Шкіль Наталья Геннадиевна – аспирантка, кафедра экономической кибернетики и управления экономической безопасностью, Харьковский национальный университет радиоэлектроники (пр. Ленина, 14, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: natali_shkil@mail.ru

UDC 658:005.5

Sokolova L. V., Shkil N. G. Analysis of Theoretical and Practical Aspects of Process-Oriented Enterprise Management

The article is devoted determination of essence of process approach in the process of consideration of his The article is devoted to the systematic nature of the historical development of theoretical definitions of the term «process approach» and the compilation of foreign and domestic experience with the process approach in the management of modern enterprise in a changing business environment.

Key words: process, process approach, enterprise management, the cycle of PDCA, model

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 14.

Sokolova Lyudmila V. – Doctor of Science (Economics), Professor, Professor of the Department of Economic Cybernetics and Management of Economic Security, Kharkiv National University of Radioelectronics (pr. Lenina, 14, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: lv.sokolova@mail.ru

Shkil Natalya G. – Postgraduate Student, Department of Economic Cybernetics and Management of Economic Security, Kharkiv National University of Radioelectronics (pr. Lenina, 14, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: natali_shkil@mail.ru